

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2 Kar	Politika-, Közigazgatás- és Kommunikációtudományi Kar
1.3 Intézet	Újságírás
1.4 Szakterület	Kommunikációtudomány
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Újságírás

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Tényfeltáró újságírás – Az információ-begyűjtés technikái						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. Tibori Szabó Zoltán						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	tel: 0722-364789, e-mail: tibori@xnet.ro						
2.4 Tanulmányi év	II	2.5 Félév	I	2.6. Értékelés módja	vizsga	2.7 Tantárgy típusa	kötelező

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					28
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					21
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					42
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					7
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					8
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	108				
3.8 A félév össz-óraszama	156				
3.9 Kreditszám	6				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	Sajtóműfajok tantárgyból átmenő osztályzat megszerzése
4.2 Kompetenciabeli	számítógépes ismeretek (World, Excel stb.), internet-kapcsolat, e-mail

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	nincsenek
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	a kötelező dolgozatok elkészítése és leadása

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	C4.4. Az információ kezelésében használt felmérési kritériumok, módszerek és modellek alkalmazása C4.5 Egyéni részprojekt kidolgozása egy szerkesztőség és/vagy kutatói csoport tevékenységével összehangolva, egy projekt keretén belül C5.2. Az újságíró szakmai felelősségére vonatkozó gondolatmenetek megfogalmazása, megoldási módszerek kidolgozása a forrásokkal való kommunikációs problémákra. C5.3. A kommunikációs, mediálási, tárgyalási és közvitát feltételező helyzetek kezelése a tömegtájékoztatási eszközök segítségével, a közösség helyes tájékoztatása követelményének betartásával. Ismeretek - a tényfeltáró újságírás szaknyelvének elsajátítása - a tényfeltáró írásokhoz szükséges kutatások és írástechnikák ismerete - a tényfeltáró újságírás nemzeti és nemzetközi jogi normáinak ismerete - a tényfeltáró újságírás specifikus szakmai etikai normáinak elsajátítása Képességek - sajátos oknyomozások kidolgozásának és elvégzésének a képessége - papír és digitális alapú információk használatának és feldolgozásának a képessége - napi realitások feltárási képessége, az igazság megállapítása érdekében - forrásválasztási és emberi forrásokkal való munka képessége
Transzverzális kompetenciák	CT2. A hatékony munka elveinek alkalmazása a multidiszciplináris csoportban, egyes hierarchikus feladatok teljesítése mellett. - elemzési, értelmezési, szervezési és összefoglalási képesség - a újságírás román és angol tényfeltáró szakkifejezések használatának a képessége - oknyomozói kezdeményezési képesség - az emberi sokszínűség és a multikulturalitás megbecsülésének a készsége - a magán- és a közösségi tulajdon feltétel nélküli tiszteletben tartásának a készsége

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	• a hallgatók felkészítése tényfeltáró riportok írására
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	• mindazoknak az ismereteknek az elsajátítása és szakavatott használata, amelyek birtokában az újságíró a napi hírfolyamból, történésekből és más információkból képes kiszűrni a korrupciószerű ügyeket • az oknyomozó kompetenciák elsajátítása, a különböző írott források feltárásától, egészen az emberi forrásokkal történő munka technikáinak alkalmazásáig • saját adatbázisok létrehozása és kezelése, az oknyomozó munka megkönnyítése érdekében

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
<u>1. hét:</u> - Az alapvető célkitűzések, a kötelező és az ajánlott szakirodalom, valamint az értékelési szempontok részletes ismertetése	előadás	
<u>2. hét:</u> - Mi a tényfeltáró újságírás? - Újságírás és oknyomozás	előadás	A hallgatók egyénileg tényfeltáró riporttémát választanak, amelyhez

		október második és november első felében forráskutatást végeznek.
<u>3. hét:</u> - A műfaj története - A tényfeltáró újságírás szerepe és kockázatai a 21. század elején - Történelmi és szociográfiai tényfeltárás	előadás + filmrészlet	
<u>4. hét:</u> - Írott források kezelése, saját adatbázisok létrehozása - Tényfeltárás a számítógép segítségével - Könyvtári források - Hivatalos és nem hivatalos dokumentumok	multimédiás előadás	
<u>5. hét:</u> - Honnan pattan ki az ötlet, s hogyan lesz belőle sztori? - Oknyomozó riporterek módszerei	előadás	
<u>6. hét:</u> - A riporter és emberi forrásainak viszonya, kapcsolatok kiépítése és ápolása - A forráskezelés szabályai	előadás	A forráskutatás eredményeit összegző dolgozatok leadása.
<u>7. hét:</u> - Beszélgetések, interjúk és ezek technikái - Blöffök és trükkök alkalmazása és az ezekben rejlő veszélyek	előadás	A forráskutatás eredményei alapján, a hallgatók december közepéig tényfeltáró riportot készítenek.
<u>8. hét:</u> - Tényfeltárás a rendőrségen és a bíróságokon - Hogyan bírjuk szóra a kormányzati intézményeket és a helyi hatóságokat	előadás	
<u>9. hét:</u> - Oknyomozás a vállalkozói szférában - Az egészségügyi rendszer hiányosságainak feltárása	multimédiás előadás	
<u>10. hét:</u> - A magánélet határai - Politikusok, kormányzati és helyi vezetők vagyona és magánélete	előadás	
<u>11. hét:</u> - Szerkesztőségi támpontok, szakértői segélykérés	előadás	
<u>12. hét:</u> - A tényfeltáró újságírás etikai szabályai - Cenzúra és öncenzúra	előadás	Az elkészített tényfeltáró riportok leadása.
<u>13. hét:</u> - Felkészülés a riport-írásra - Írástechnikák, szerkezeti arányok, műfaji kérdések	multimédiás előadás	
<u>14. hét:</u> - Mi az objektivitás? - Együtműködés a szerkesztővel	előadás	

Könyvészet

1. Melvin Mencher: *Basic Media Writing*. Brown&Benchmark Publishers, Madison-Dubuque-Indianapolis-Melbourne-Oxford, 1993.; Uő.: *News Reporting and Writing*. Uo., 1994.

2. Cseke Péter: *Tényfeltárás – szociográfia* (Jurnalism de investigație). Az Erdélyi Tankönyvtanács kiadása, Kolozsvár, 2001. Megtalálható az Egyetemi Könyvtárban és a Spectator Sajtóház könyvtárában.
3. Cseke Péter: *A magyar szociográfia erdélyi műhelyei*. Kolozsvári Egyetemi Kiadó, 2007.
4. Rus, Călin: *Investigationsjournalismus*. A Művelődés Alapítvány kiadása, Kolozsvár, 2000.
5. Cristian Grosu, Liviu Avram: *Jurnalismul de investigație*. Polirom, Iași, 2004.
6. Bernáth László: *Műfajok és elméletek*. Magyar Média, 2000. 1. 57–64.
7. William E. Francois: *Mass Media Law and Regulation*. Waveland Press Inc., Prospect Heights, Illinois, 1994.
8. James A. Jaks, Michael S. Pritchard: *Communication Ethics, Methods of Analysis*. Wadsworth Publishing Company, Belmont, California, 1993.
9. Angelusz Róbert: *A referáló sajtótól az internetig*. In: Vásárhelyi Mária-Halmi Gábor (szerk.): *A nyilvánosság rendszerváltása*. Új Mandátum Kiadó, Budapest, 1998. 193-210. old.
10. Monica Macovei, Dan Mihai, Mircea Toma: *Ghid juridic pentru ziaristi*. Agenția de Monitorizare a Presei – Academia Cațavencu, București, 2002.
11. David Anderson, Peter Benjaminson: *Investigative Reporting*. Indiana University Press, Bloomington-London, 1976.
12. *Shaking the Foundations. 200 Years of Investigative Journalism in America*. Bruce Shapiro (ed.), Thunder's Mouth Press-Nation Books, New York, 2003.
13. William Gaines: *Investigative Reporting for Print and Broadcast*. Nelson-Hall Publishers, Chicago, 1994.
14. David L. Protess et al.: *Journalism of Outrage*. The Guilford Press, New York-London, 1991.
15. Christopher Callahan: *A Journalist's Guide to the Internet. The Net As a Reporting Tool*. Allyn & Bacon, Boston, 1999.
16. Paula LaRocque: *The Book On Writing. The Ultimate Guide to Writing Well*. Marion Street Press Inc., Oak Park, 2003.
17. Paul LaRocque: *Heads You Win. An Easy Guide to Better Headline and Caption Writing*. Marion Street Press Inc., Oak Park, 2003.
18. Tibori Szabó Zoltán: Tényfeltáró újságírók harca a hatalommal. *ME.DOK*, III. évf., 1. sz., 2008, 9-20.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A Watergate-ügy példája	filmvetítés+beszélgetés	a diákok csoportosan dolgot készítene az esetről
2. A Watergate-ügy tanulságai	dolgozatok bemutatása, megvitatása	
3. Adatbázisok kikérdezése	multimédia+gyakorlat+vita	A forráskutatás eredményeit összegző dolgot leadása.
4. Írott források kezelése	forráskutatási dolgotok bemutatása és vitája	
5. Adatbázisok felépítése	multimédia+gyakorlat+vita	
6. A tényfeltáró újságíró és a jog	különböző hazai, külföldi és nemzetközi bíróságok joggyakorlatának a vitája	Az elkészített tényfeltáró riportok leadása.
7. A leadott tényfeltáró riport megbeszélése	a leadott tényfeltáró riportok bemutatása és vitája	

Könyvészet

1. Hugo de Burgh (szerk.): *Oknyomozó újságírás*. Jászöveg Műhely Kiadó, Budapest, 2005.
2. Tényfeltáró Újságírók és Szerkesztők (Investigative Reporters and Editors): www.ire.org
3. Oknyomozó Újságírók Nemzetközi Szervezete (International Consortium of Investigative Journalists): www.icij.org
4. Román Tényfeltáró Újságírók Központja (Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație): www.crji.org

5. Újságírók Nemzetközi Hálózata (International Journalists' Network): www.ijnet.org
6. Tényfeltáró Újságírók Világszervezete (Global Investigative Journalism): www.globalinvestigativejournalism.org
7. Nemzetközi Újságíró Központ (International Center for Journalists): www.icfj.org
8. Médiakutató: www.mediakutato.hu

9. Az epiztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy az elméleti felkészítés mellett, olyan gyakorlati ismeretek elsajátítását is biztosítja, amelyeket a munkáltatók feltételként támasztanak avégett, hogy minél könnyebben eladható oknyomozó riportok megszülethessenek. Az ilyen munkákat a szakmai szervezetek szorgalmazznak, a közösségek pedig megkövetelnek napjaink újságírójától.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	a leadott anyag ismerete	szóbeli vizsga	30%
10.5 Szeminárium / Labor	dolgozatok leadása	értékalapú osztályozás	első dolgozat 20% második dolgozat 30%
	jelenlét	névsorolvasás	20%

10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei

- egyéni tényfeltáró vállalkozások bemutatása a vizsga feltétele
- aktív részvétel az előadásokon és a szemináriumokon
- szóbeli vizsga: az előadott anyagból és az ajánlott szakirodalomból

A félév során, az előadás-szemináriumokon megszerzett ismeretek felhasználásával, a hallgatónak tényfeltáró riportot kell írniuk, amelynek témáját szabadon választják. A témaválasztás határideje: az utolsó októberi előadás. A kiválasztott témát feldolgozó riport megírása két dolgozat elkészítésével történik. November során a hallgatók a kiválasztott témához forráskutatást végeznek, s ennek eredményét foglalják össze az első decemberi előadás alkalmával leadott első dolgozatban. A fenti munka során talált forrásokra alapozott tényfeltáró riporteri munkát a hallgatóknak január közepéig kell elvégezniük. Az elkészült tényfeltáró riportot legkésőbb az utolsó előadás alkalmával lehet leadni.

Pótolási lehetőség csak a következő tanévben van, ezért a hallgatóknak igyekezniük kell feladataikat határidőre elkészíteni. A téli vizsgaidőszakban elmulasztott vizsgát a téli pótszesszióban lehet letenni. További vizsgalehetőségre csak a következő tanév téli vizsgaidőszakában nyílik alkalom. A dolgozatok leadásának elmulasztása, illetve az előadások több mint 25 százalékának kihagyása esetén a hallgató nem állhat szóbeli vizsgára, s kénytelen lesz a következő tanévben mindent előlről kezdeni. A plagizálás, illetve a vizsgán véghezvitt csalások vagy csalási próbálkozások ugyanezt eredményezik, továbbá a tanszék által kivizsgálás után esetenként elhatározott szankciót vonják maguk után.

Kitöltés dátuma

2018. szeptember 12.

Előadás felelőse

Tibori Szabó Zoltán

(dr. Tibori Szabó Zoltán)

Szeminárium felelőse

Tibori Szabó Zoltán

(dr. Tibori Szabó Zoltán)

Az intézeti jóváhagyás dátuma

.....

Intézetigazgató

.....